

8. 2. 2024

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

K výkladu ustanovení § 238 odst. 1 písm. c) zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen jako „OSŘ“), provedenému velkým senátem občanského a obchodního kolegia Nejvyššího soudu v rozsudku č. j. 31 Cdo 1178/2023-315 ze dne 8.11.2023

Dne 8.11.2023 bylo velkým senátem občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu (dále jen jako „kolegium Nejvyššího soudu“) vydáno pod sp. zn. 31 Cdo 1178/2023 rozhodnutí, kterým došlo ke sjednocení výkladu ustanovení § 238 odst. 1 písm. c) OSŘ upravujícího výjimku z přípustnosti dovolání v případě tzv. bagatelních sporů.

Základní předpoklady pro přípustnost dovolání formuluje ustanovení § 237 OSŘ, dle kterého je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

Vykládané ustanovení § 238 odst. 1 písm. c) OSŘ pak představuje výjimku z pravidla, podle kterého je při splnění předpokladů uvedených v ustanovení § 237 OSŘ dovolání přípustné, a to omezením přípustnosti dovolání hodnotou sporu. Dovolání není podle ustanovení § 238 odst. 1 písm. c) OSŘ přípustné proti rozsudkům a usnesením, vydaným v řízeních, jejichž předmětem bylo v době vydání rozhodnutí obsahujícího napadený výrok peněžité plnění nepřevyšující 50.000,- Kč, včetně řízení o výkon rozhodnutí a exekučního řízení, ledaže jde o vztahy ze spotřebitelských smluv a o pracovněprávní vztahy, přičemž není přihlíženo k příslušenství pohledávky.

Důvodem pro vydání sjednocujícího stanoviska kolegia Nejvyššího soudu byla zejména rozdílnost výkladu při posuzování přípustnosti dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu, kdy odvolací soud rozhodoval o více samostatných nárocích. Rozdílný přístup k posuzování bagatelnosti věci, rozhodl-li soud o více nárocích se samostatným skutkovým základem, zaujímal jak Ústavní soud, tak i jednotlivé senáty Nejvyššího soudu.

V rozhodovací praxi Nejvyššího soudu při výkladu ustanovení § 238 odst. 1 písm. c) OSŘ převládal názor, dle kterého je přípustnost dovolání proti rozhodnutí odvolacího soudu s více samostatnými nároky s odlišným skutkovým základem třeba zkoumat ve vztahu k jednotlivým nárokům samostatně, bez ohledu na to, zda tyto nároky byly uplatněny v jednom řízení a zda o nich bylo rozhodnuto jedním výrokem (viz např. rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 32 Cdo 3345/2018).

Z aktuální judikatury Nejvyššího soudu týkající se omezení přípustnosti dovolání na základě argumentu, že šlo o nároky se „samostatným skutkovým základem“, lze odkázat na rozsudek

Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 3470/2019, ve věci nároků uplatňovaných z titulu odpovědnosti za škodu, kdy Nejvyšší soud dospěl k závěru, že náhrada za ztrátu na výdělků a náhrada za ztížení společenského uplatnění (obojí coby nároky, jež měly původ v úrazu poškozeného) jsou samostatnými nároky odvíjejícími se od odlišného skutkového základu. V rozsahu, v němž se dovolání týkalo náhrady za ztrátu na výdělků nepřevyšující částku 50.000,- Kč tak bylo dovolání jako objektivně nepřijatelné vzhledem k ustanovení § 238 odst. 1 písm. c) OSŘ odmítnuto. Obdobně též rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 1924/2021 (ohledně náhrady za ztížení společenského uplatnění a náhrady bolestného).

S judikaturou Nejvyššího soudu založenou na omezení přijatelnosti dovolání podle § 238 odst. 1 písm. c) OSŘ prostřednictvím úvahy, zda se jedná či nejedná o nárok se samostatným skutkovým základem, se ve své judikatuře ztotožnil i Ústavní soud (viz např. nález Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 2891/20). Podle Ústavního soudu, pokud mají žalobou uplatněné nároky na peněžité plnění „společný skutkový základ“, který se odlišuje pouze v tom, k jakému období měly vzniknout, nelze na ně pro účely posouzení, zda není dán důvod nepřijatelnosti dovolání podle § 238 odst. 1 písm. c) OSŘ, nahlížet izolovaně.

K jiným závěrům ohledně omezení přijatelnosti dovolání však dospěl Nejvyšší soud v rozsudku sp. zn. 23 Cdo 2771/2021. Nejvyšší soud v tomto rozhodnutí uvedl, že otázka, pro jejíž řešení je dovolání přijatelné, se zároveň dotýká existence právního titulu, na jehož základě měly jednotlivé dílčí nároky žalobce vzniknout. Dovodil, že předmětem dovolání je samotná existence daného právního titulu, nikoli jeho jednotlivé nároky, a proto se ve vztahu k jednotlivým nárokům limit pro přijatelnost dovolání podle § 238 odst. 1 písm. c) OSŘ neuplatní.

V návaznosti na shora uvedenou nejednotnost postupu při hodnocení přijatelnosti dovolání dle hodnoty sporu v případě více samostatných nároků byl výklad ustanovení § 238 odst. 1 písm. c) OSŘ kolegiem Nejvyššího soudu zpřesněn tak, že je-li v době vydání dovoláním napadeného rozhodnutí odvolacího soudu předmětem řízení peněžité plnění převyšující 50.000,- Kč, které se skládá z nároků, jež, ač mají původ v téže události, jsou obecně vzato pokládány za nároky se „samostatným skutkovým základem“, z nichž každý samostatně nepřevyšuje 50.000,- Kč, omezení přijatelnosti dovolání prostřednictvím hodnotového censu vyjádřeného v ustanovení § 238 odst. 1 písm. c) OSŘ se neuplatní, jestliže se dovolání týká právních otázek, jejichž řešení je těmto nárokům společné (vychází ze skutkového základu těmto nárokům společného).

Oproti tomu, je-li v době vydání dovoláním napadeného rozhodnutí odvolacího soudu předmětem řízení peněžité plnění převyšující 50.000,- Kč, které se skládá z nároků, jež, ač mají původ v téže události, jsou obecně vzato pokládány za nároky se „samostatným skutkovým základem“, z nichž každý samostatně nepřevyšuje 50.000,- Kč, omezení přijatelnosti dovolání prostřednictvím hodnotového censu vyjádřeného v § 238 odst. 1 písm. c) OSŘ se prosadí, jestliže se dovolání týká právních otázek, jejichž řešení není těmto nárokům společné (nevychází ze skutkového základu těmto nárokům společného).

Nejvyšší soud ve svém sjednocujícím rozhodnutí dále doplnil, že v případě pochybností o tom, zda dovoláním otevřená právní otázka vychází ze společného skutkového základu uplatněných nároků, nemůže dovolací soud dovolání proti rozhodnutí vydanému v řízení, jehož předmětem bylo peněžité plnění, které v souhrnu převyšuje 50.000,- Kč, bez dalšího odmítnout, neboť odpověď na otázku, zda se dovolání týká právních otázek, jejichž řešení je společné všem uplatněným nárokům, může být v některých případech podmíněna až věcným přezkumem podaného dovolání. Zkoumání samostatného skutkového základu jednotlivých nároků má proto být co do hodnotového censu vykládáno spíše ve prospěch přijatelnosti dovolání.

Závěr

Závěr kolegia Nejvyššího soudu, který uplatnění hodnotového censu vyjádřeného v ustanovení § 238 odst. 1 písm. c) OSŘ v případě více samostatných nároků podmiňuje posouzením, zda dovoláním předestřené právní otázky míří na společný skutkový základ samostatných nároků, resp. zda se dovolání týká právních otázek, jejichž řešení je těmto nárokům společné, považujeme za logický a správný.

Při hodnocení přípustnosti dovolání dle hodnoty sporu v případě více samostatných nároků by tak mělo být vždy posuzováno, zda dovoláním otevřené právní otázky vychází ze společného skutkového základu uplatněných nároků či nikoliv.

Důsledkem pro právní praxi by proto měla být zejména větší důslednost při formulování právních otázek, jejichž řešení má být dovolacím soudem poskytnuto, a to tak, aby byl při hodnocení přípustnosti dovolání dle hodnoty sporu v případě více samostatných nároků vždy nalezen společný prvek dovoláním položených otázek pro všechny dotčené právní nároky.

JUDr. František Divíšek,

advokát a partner

Mgr. Barbora Štrofová,
advokát

PPS advokáti s.r.o.

Velké náměstí 135/19
500 03 Hradec Králové

Tel.: +420 495 512 831-2

Fax: +420 495 512 838

e-mail: pps@ppsadvokati.cz

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Odpovědnost člena voleného orgánu dle § 159 OZ a vymezení škody způsobené právnické osobě](#)
- [Vnosy do společného jmění manželů a jejich valorizace v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu a Ústavního soudu](#)
- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)

- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)